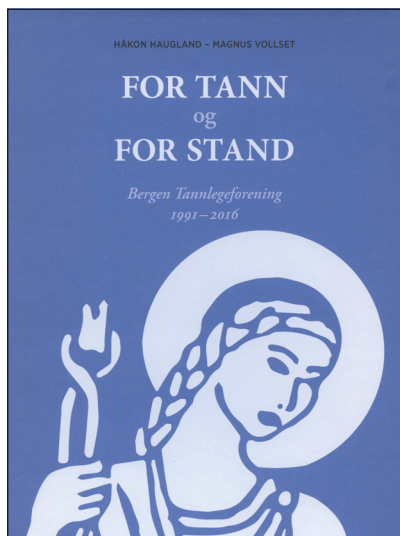

Håkon Haugland og Magnus Vollset:
For tann og for stand
 Bergen Tannlegeforening 1991–2016

Bergen Tannlegeforening, NTFs første lokalforening, kunne i oktober 2016 feire sitt 125-årsjubileum. Tradisjonen tro ble det utgitt en jubileumsbok slik det ble ved 50-, 75- og 100-årsjubileet. Tidligere bøker har vært utgitt av BTF, og forfatterne har vært medlemmer av foreningen. Denne gang står et forlag for utgivelsen, og forfatterne Haugland og Vollset er historikere, men de har fått bistand av en kunnskapsrik bokkomité bestående av Erik G. Lien og Sturle Tvedt, begge med lang fartstid i foreningen. Begrunnelsen for valget av to ikke-odontologer er at BTF i de siste 25 år har gjennomgått store endringer, til dels kontroversielle, og bokkomiteen mente at utenforstående forfattere kunne beskrive endringene på en mest mulig objektiv måte. Bodoni forlag foreslo Håkon Haugland som har doktorgrad i byhistorie, som blant annet handler om gildenes rolle i nordiske byer, og Magnus Vollset som har forsket på spedalskhet og har doktorgrad med tittel *Globalizing Leprosy*.

Det var storstilt feiring i oktober 1991 da 100-årsjubileet og NTFs landsmøte med over 1900 deltakere inntok Bergen. Og første kapittel i herværende bok innledes med kapitlet *Jubileenes år*. I tillegg til foreningens jubileum var det 50. Vestlandsmøtet blitt arrangert

i januar, og Det Hvite Hus hadde vært i foreningens eie i 50 år. I dette kapitlet redegjør forfatterne for hvordan de har angrepet oppgaven som historieskribere, og legger stor vekt på tradisjoner: «Tradisjoner er viktige. Nettopp derfor har vi i flere kapitler sett oss nødt til å trekke linjene også lengre tilbake enn de siste 25 årene.» Jeg har fått opplyst at målgruppen for boken først og fremst er BTF-medlemmer, og det kan sikkert være nyttig for de yngre med et tilbakeblikk.

Boken består totalt av ti kapitler med fengende titler: *Møteplass, medspiller og pådriver* om foreningen og foreningens rolle, *Alltid mer å lære* om etterutdanning, *Best til fellesskap, best til fest* om det kollegiale fellesskapet, *Media på BTFs premisser* om det til dels vanskelige forholdet til mediene, *En annen forening?* om forslag til endringer i perioden etter 2002, *Foreningen flytter* om salget av Det Hvite Hus og kjøp av nye lokaler, *Klagenevndens svanesang?* om klagenevndenes rolle, *En hjelpende hånd* om kollegahjelpsordningen og til slutt *Det andre jubileet* om Lateralen som ble etablert i BTF allerede i 1947.

I en bokanmeldelse er det ikke mulig å gi detaljert informasjon om innholdet i en så omfangsrik bok, men det er særlig to kapitler som vekker interesse og som uten tvil har skapt debatt blant medlemmene, for det første forslaget om endringer av både struktur og aktiviteter i foreningen på begynnelsen av 2000-tallet. Dessuten har salget av Det Hvite Hus og kjøp av nye lokaler skapt fronter i BTF.

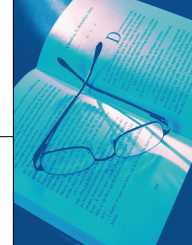
I september 2002 ble det avholdt et tillitsmannskurs der Torbjørn Wilhelmsen fra rådgivningsfirmaet Wikos, på oppdrag fra styret, diskuterte problemområder som rekruttering av tillitsvalgte, få aktive medlemmer, høy gjennomsnittsalder på deltakerne på medlemsmøtene og at det kom få fra distriktene. Han presenterte forslag til endringer, som ble diskutert blant deltakerne. De første årene skjedde det ikke så mye, men fra 2007 benyttet BTF for første gang et konsulentfirma i forbindelse med Vestlandsmøtet. Og da Kari Odland ble formann samme år,

fikk foreningen et styre som ville ha bedre kontroll og fortlgang i moderniseringsprosessen; blant annet vedtok de å opprette stilling for administrasjonssekretær.

Flere følte at styret «var for utålmodig», og valgkomiteen gikk inn for å «resirkulere» Truls Chr. Breyholtz som formann i 2009, selv om Odland ønsket å fortsette. Noe av det første det nye styret gjorde, var å gjeninnføre flere av ordningene som hennes styre hadde avvirket eller endret. Og stillingen som administrasjonssekretær ble aldri utlyst. Samlet har tiåret etter 2002 ført til varige endringer i foreningen, og ifølge Breyholtz som var formann i tre år har moderniseringen vært vellykket. Som bevis for det sier han blant annet: «Det ser vi på den økte oppslutningen om medlemsmøtene, som de unge slutter opp om. Samtidig er det viktig å ta vare på tradisjoner, det ser ut til at også de unge ønsker det. Satsingen på møtene som sosiale møteplasser har også vist seg på generalforsamlingens middag. Under generalforsamlingen i 2014 hadde vi 100 deltagere, hvorav 60 også deltok på middagen.» Det kan kanskje innvendes at Breyholtz har aksjer i endringene, men forfatterne har tydeligvis ikke hatt innvendinger til hans konklusjon.

Prosessen omkring Det Hvite Hus har trolig vært enda vanskeligere for BTF. Kapitlet innledes med følgende: «Den største og mest dramatiske enkelthendelsen i BTFs senere år er nok salget av Det Hvite Hus og kjøp av nye, moderne lokaler i Markeveien.» Huset ble kjøpt for 250 000 kroner i 1941 og ble finansiert med midler fra foreningens husfond og et lån på 187 000 kroner – litt av en satsing. Etter hvert ble det opprettet et eget husstyre, og forholdet mellom dette og BTFs styre var i perioder anstrengt. I årenes løp var spørsmålet om salg av huset et tilbakevendende tema, blant annet fordi det var mye som måtte gjøres med vedlikehold.

Det som overrasker aller mest under lesningen av historien om huset, er det som skjedde 25. april 2010. Da var styret kommet til at eneste løsning var

salg, men et salg måtte vedtas av generalforsamlingen som ikke skulle avholdes før i oktober. Derfor ble det sendt en e-post til alle medlemmer med registrert e-postadresse, 550 av BTFs 760 medlemmer. I meldingen sto det at de to styrene enstemmig var kommet til at huset måtte selges og ville legge dette frem for generalforsamlingen i oktober. Det sto også at styret ønsket å kjøpe nye lokaler i Markeveien 12 til 4,2 mill. kroner. Denne e-posten skulle fungere som uravstemning, medlemmene fikk en frist på 48 timer til å svare, og de som «er enige med styret, kan gi sin tilslutning ved å ikke sende melding». Dette må i hvert fall karakteriseres som en uortodoks uravstemning.

Enden på historien ble salg av Det Hvite Hus, vedtatt på generalforsamlingen 2010 der bare 54 av BTFs 760 medlemmer møtte opp. Skriftlig avstem-

ning ga som resultat 51 for og tre mot salg. I ettertid har det vært mye diskusjon internt i foreningen, både om fremgangsmåten og resultatet ved salg og kjøp av nye lokaler. Ifølge Ivar Hoff og Ronald Johnsen var det ikke enighet om salget, og de uttaler blant annet: «Vi som var valgt som medlemmer til husstyret, var uenige i at huset burde selges, men ble overkjørt av BTF-styret.» Da boken ble skrevet, var det fortsatt mange som hadde sterke følelser knyttet til salget, men det har roet seg, og de fleste synes at de nye lokalene i Markeveien er tidsriktige og egner seg godt til arrangementer med flere deltakere.

FOR TANN og FOR STAND er blitt en velskrevet og godt illustrert bok om de siste 25 årene i BTFs historie, inkludert tilbakeblikk som forfatterne og bokkomiteen, Erik G. Lien og Sturle Tvedt, mente var nødvendig for forståelsen.

Det virker som de to faghistorikerne har kommet under huden på både foreningen, odontologien og tannhelsetjenesten. Noen små skjønnhetsfeil finnes, blant annet i en liste med forkortelser. Jeg kunne også ønsket meg en kort omtale av forfatterne.

BTF satset ikke på omfattende feiring av 125-årsjubileet, bortsett fra omtale på Vestlandsmøtet i januar, en markering på vårmøtet i mai – og boken forelå ferdig til generalforsamlingen i oktober der de tilstedeværende kunne ta med seg boken. Men foreningen har brukt mye ressurser på en flott bok basert på et intimt samarbeid mellom bokkomiteen og forfatterne.

Reidun Stenvik

Bergen: Bodoni forlag; 2016. ISBN 978-82-7128-859-4